

Version: 1	Programperiode: 2021-2027	Ansvarligt team: Team DE Jura	Udarbejdet d.: 21/9-2022 (DLV)	Godkendt af: PERLIL	Godkendt: 22. september 2022
---------------	------------------------------	----------------------------------	-----------------------------------	------------------------	------------------------------------

NOTAT

21. september 2022
/DLV

Sagsbehandlervejledning om overholdelse af Den Europæiske Unions Charter om grundlæggende rettigheder i sagsbehandlinger af EU-projekter

Sag 2022-15062

Den Europæiske Unions Charter om grundlæggende rettigheder¹ (herefter Chartret) er et juridisk forpligtende regelsæt, som skal overholdes ved gennemførelsen af EU-ret, herunder ved implementering af EU-projekter. De grundlæggende rettigheder omfatter en række universelle værdier: Menneskets værdighed, frihed, lighed og solidaritet. Chartret er vedlagt som bilag.

EU-programmernes implementering kræver, at forvaltningsmyndigheden (eller bemyndigede organer) f.eks. gennemfører annonceringer, udvælger projekter, underskriver tilsagn, laver projektopfølgning, kontrollerer udbetalinger, udfører verifikationer på stedet samt udarbejder og indsender statusrapporter.

ERHVERVSSTYRELSEN

Vejlsøvej 29
8600 Silkeborg

Tlf. 35 29 17 00
CVR-nr 10 15 08 17
E-post de@erst.dk
www.erst.dk

Chartret skal overholdes og iagttages i alle ovenstående led, og særligt inden for forvaltningsmyndighedens udvælgelse af projekter, udarbejdelse af tilsagn samt udbetalinger. Derfor er det nødvendigt at foretage en aktiv vurdering af potentielle brud på Chartret, hvis der er indikationer på manglende overholdelse i forbindelse med ansøgningen, udbetalingen m.v.

ERHVERVS MINISTERIET

Til brug for vurderingen af overholdelse af Chartret har Europa-Kommissionen udarbejdet en vejledning og en frivillig tjekliste, som kan bruges af forvaltningsmyndigheder i programforvaltningen.

Nedenstående spørgsmål skal ses som en hjælp til vurderingen hos den enkelte sagsbehandler med henblik på overholdelse af Chartret. Som udgangspunkt skal der alene foretages en vurdering af, om der er indikationer på overtrædelse af Chartrets principper om ligebehandling og ikke-forskelsbehandling. Eksempelvis hvis der igangsættes en indsats, som kun vedrører kvinder, jf. eksempel 1 nedenfor.

Ved tvivl kan sagsbehandleren tage fat i Team DE Jura, Brexit og Interreg med henblik på afklaring, lige som der vil blive afholdt undervisning om emnet.

Sagsoplysningstjekliste ved tilsagn og udbetaling:

1. Er der indikationer på, at indholdet i projektansøgningen medfører et brud på de grundlæggende rettigheder? Hvis ja:
 - a. Hvilke rettigheder er berørt?
 - b. Er nogle af de berørte rettigheder absolutte?

¹ Den Europæiske Unions Charter om grundlæggende rettigheder (2012/C 326/02) – se link:
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/?uri=CELEX:12012P/TXT>

- c. Hvad er konsekvenserne af den planlagte handling, og overstiger de positive konsekvenser de negative?

Såfremt en absolut rettighed overtrædes, skal aktiviteten eller udgiften udgå af støttegrundlaget. Ved en absolut rettighed forstås f.eks. frihed fra tortur, slaveri og tvangsarbejde.

Overvågningsudvalget orienteres løbende om Forvaltningsmyndighedens overholdelse af Chartret.

Eksempler på anvendelse af tjeklisten:

Eksempel 1:

En medlemsstat havde oprettet en støtteordning målrettet kvindelige iværksættere, som er medfinansieret af Den Europæiske Socialfond Plus (ESF+). Det var et krav, at deltagerne var kvinder.

Følgende spørgsmål analyseres ved anvendelse af tjeklisten i dette eksempel:

- 1) Hvilke grundlæggende rettigheder er berørt?

Støtteordningen til kvindelige iværksættere har konsekvens for princippet om ligebehandling og ikke-forskelsbehandling, som findes i artikel 20, 21, stk. 1, og artikel 23 i chartret.

- 2) Er de pågældende rettigheder absolutte rettigheder?

Nej, rettighederne i artikel 20, 21, stk. 1, og artikel 23 i chartret er ikke absolutte rettigheder.

- 3) Hvad er konsekvenserne for den planlagte handling eller foranstaltning under hensyntagen til de grundlæggende rettigheder? Dette trin er rettet mod at angive alle positive konsekvenser (fremme af de grundlæggende rettigheder) eller negative konsekvenser (begrænsning af de grundlæggende rettigheder) for alle forskellige berørte interessenter.

Da foranstaltningen er rettet mod kvindelige iværksættere, og mænd (og øvrige) dermed er udelukket fra at deltage i aktiviteter, har støtteordningen til kvindelige iværksættere negative konsekvenser for princippet om ligestilling mellem mænd og kvinder og gør mandlige iværksættere dårligere stillet end kvindelige iværksættere.

- 4) Har den planlagte handling eller foranstaltning både positive og negative konsekvenser for de berørte grundlæggende rettigheder?

Den planlagte handling har kun negative konsekvenser for de berørte rettigheder, navnlig for mandlige iværksættere.

5) Er begrænsningen af/de negative konsekvenser for de grundlæggende rettigheder fastsat ved lov på en tydelig og forudsigelig måde?

Nej, begrænsningen er ikke fastsat ved lov, men det følger af rettigheden, at princippet om ligestilling mellem kvinder og mænd ikke er til hinder for opretholdelse eller vedtagelse af foranstaltninger, der giver det underrepræsenterede køn specifikke fordele.

6) Vil en sådan begrænsning/negativ konsekvens:

- reelt opfylde et mål, som er af generel interesse for Unionen eller beskytter andres rettigheder og friheder?

Ja, forskelsbehandlingen opfylder et mål om fremme af ligestilling mellem kønnene, da der er stor overvægt af mandlige iværksættere sammenlignet med kvindelige. Blandt andet flugter støtteordningens mål med EU's strategi for ligestilling 2020-2025. Målet er et EU, hvor kvinder, mænd, piger og drenge i al deres mangfoldighed frit kan følge den kurs, de har valgt i livet, har lige muligheder for at trives og kan deltage i og lede vores europæiske samfund.

- være nødvendig i forhold til det forfulgte mål? (dette trin skal undersøge, om foranstaltningen er passende og effektiv, og om den indeholder elementer, der ikke er nødvendige til at opnå det forfulgte mål? Findes der en foranstaltning med samme effektivitet, men som er mindre indgribende?)

Ja, foranstaltningen er passende og effektiv, da støtteordningen forfølger et fælleseuropæisk mål om fremme af ligestillingen mellem kvinder og mænd, herunder på arbejdsmarkedet, samt at der findes en række lignende foranstaltninger, hvor mænd og kvinder kan deltage på lige fod i virksomhedsudvikling m.v.

Da disse spørgsmål kan besvares med et »ja«, kan begrænsningen af den berørte grundlæggende rettighed (ligebehandling) betragtes som legitim og er derfor i overensstemmelse med artikel 20, 21, stk. 1, og artikel 23 i chartret.

Eksempel 2:

Nedenstående eksempel er Europa-Kommissionens egen vejledning. Det vurderes, at eksemplet kan illustrere tilfælde, hvor et lovbestemt ikke er foreneligt med Chartret.

En medlemsstat havde oprettet en støtteordning til førtidspension for landmænd, som var medfinansieret af Den Europæiske Udviklings- og Garantifond for Landbruget (EUGFL). Begrebet »pensionsalder«, der var et krav for at tage del i ordningen, blev defineret i national lovgivning.

National lovgivning fastsatte en pensionsalder, der var forskellig alt efter ansøgerens køn og, for kvinder, antallet af børn, de har opfostret.

Følgende spørgsmål analyseres ved anvendelse af tjeklisten i dette eksempel:

1) Hvilke grundlæggende rettigheder er berørt?

Støtteordningen til førtidspension har konsekvenser for princippet om ligebehandling og ikke-forskelsbehandling, som findes i artikel 20, 21, stk. 1, og artikel 23 i chartret.

2) Er de pågældende rettigheder absolutte rettigheder?

Nej, rettighederne i artikel 20, 21, stk. 1, og artikel 23 i chartret er ikke absolutte rettigheder.

3) Hvad er konsekvenserne for den planlagte handling eller foranstaltning under hensyntagen til de grundlæggende rettigheder? Dette trin er rettet mod at angive alle positive konsekvenser (fremme af de grundlæggende rettigheder) eller negative konsekvenser (begrænsning af de grundlæggende rettigheder) for alle forskellige berørte interessenter.

Da den »normale pensionsalder« for støtte til førtidspension inden for landbrug varierer alt efter ansøgerens køn og, hvad angår kvindelige ansøgere, antallet af børn, som ansøgeren har opfostret, har støtteordningen til førtidspension negative konsekvenser for princippet om ligestilling mellem mænd og kvinder og gør kvindelige landmænd dårligere stillet end mandlige landmænd.

4) Har den planlagte handling eller foranstaltning både positive og negative konsekvenser for de berørte grundlæggende rettigheder?

Den planlagte handling har kun negative konsekvenser for den berørte rettighed, navnlig for kvinder, som har opfostret mange børn. Kvinder, som har opfostret mange børn, har objektivt en kortere periode, hvori de kan indsende en ansøgning til at blive registreret under støtteordningen for førtidspension, end mænd eller kvinder, som har opfostret få børn.

5) Er begrænsningen af/de negative konsekvenser for de grundlæggende rettigheder fastsat ved lov på en tydelig og forudsigelig måde?

Ja, begrebet om »normal pensionsalder« er defineret i national lovgivning.

6) Vil en sådan begrænsning/negativ konsekvens:

- reelt opfylde et mål, som er af generel interesse for Unionen eller beskytter andres rettigheder og friheder?

Nej, forskelsbehandlingen opfylder ikke et mål, som er af generel interesse for Unionen eller beskytter andres rettigheder og friheder.

- være nødvendig i forhold til det forfulgte mål? (dette trin skal undersøge, om foranstaltningen er passende og effektiv, og om den indeholder elementer, der ikke er nødvendige til at opnå det forfulgte mål? Findes der en foranstaltning med samme effektivitet, men som er mindre indgribende?)

Nej, foranstaltningen er ikke nødvendig til at opnå det forfulgte mål, hvilket er at opfordre disse landmænd, uanset deres køn og antallet af børn, de har opfostret, til endegyldigt at lade sig pensionere som landmænd i en ung alder med henblik på at sikre bæredygtigheden af landbrugsbedrifter. Disse landmænd, både mænd og kvinder, er berettiget til at modtage denne støtte, hvis de endegyldigt har ophørt alle kommercielle landbrugsaktiviteter, efter at de har udført disse aktiviteter i 10 år før ophøret af disse aktiviteter, og var under 55 år gammel, men yngre end den normale pensionsalder, på tidspunktet for ophøret. Det forfulgte mål kan også opnås uden at forskelsbehandle på baggrund af køn eller antallet af opfostrede børn.

Da disse spørgsmål ikke kan besvares med et »ja«, kan begrænsningen af den berørte grundlæggende rettighed (ligebehandling) ikke betragtes som legitim og overtræder derfor artikel 20, 21, stk. 1, og artikel 23 i chartret.